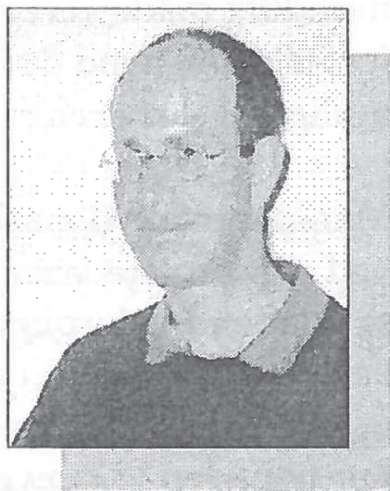

Læsningens Lyksaligheder

Conrad Kisch

B.A. (New York University), cand. mag. et art.
Seminarieadjunkt, N. Zahles Seminarium.

Da den amerikanske forfatter Mark Twain var på turné i Australien, kom han til at læse sin egen dødsannonce, som var blevet fejlagtigt anbragt i amerikanske aviser. Twain skrev følgende besked til *New York Times*: „*The rumors of my death have been greatly exaggerated*”.

Den samme kommentar kan passende anvendes om de gentagne rygter, man hører i forbindelse med læsning. Læsning er passé. Børn er holdt op med at læse. Vores samfund er nu baseret på billeder og visuelle udtryk snarere end det skrevne ord. Ved nærmere undersøgelse vil man formodentlig opdage, at aldrig før i menneskehe-

dens historie har så mange mennesker overhovedet været i stand til at læse. *Harry Potter* -manien, som har forgyldt forfatterinden J.K. Rowlings, beviser, at fantasifulde bøger stadig kan fange børns og voksnes opmærksomhed. Når jeg spørger elever eller studerende om deres læsevaner, får jeg ganske vist ofte følgende svar: „Bøger? Det er ikke lige mig!” Måske. Men de samme unge mennesker tilbringer ofte timevis foran computerskærmen, hvor de enten *chatter* eller *surfer* på internettet. De både læser og skriver - og det gør de til og med oftest på fremmedsproget engelsk!

Nej, det skrevne ord er ikke dødt,

men det kan da godt være, at vi sproglærere er nødt til at sælge den traditionelle bog lidt bedre, end vi gør. Fortæller vi vore klasser sandheden om bøger? Fortæller vi dem, at bøger udgør et bærbart, trådløst, interaktivt kommunikationsredskab, som ikke blot animerer den enkelte læsers fantasi, men til og med er et rumskib og en tidsmaskine? Vi kan på et øjeblik bevæge os fra et proletarmiljø i Berlin anno 1928 i Alfred Döblins *Berlin Alexanderplatz* til viktoriatidens engelske overklasse-saloner i Oscar Wildes *The Importance of Being Ernest*. Bøger udgør også et spejl, hvor vi genser vores indre jeg. Dette er et tilbud som intet medlem af den narcissistiske generation kan undslå. De elsker jo at omgive sig med spejle.

Stephen Krashen argumenterer i *The Power of Reading: Insights from the Research* (1994) for noget, som han betegner *Free Voluntary Reading* (FVR). Ifølge Krashen er frivillig læsning en nødvendighed for sproglig og litterær udvikling - den fører med sig en bedre beherskelse af sprogets nuancer, stilistik, tekstforståelse og stavning. Krashen vurderer, at børn skal have mindst 45 minutter per dag til FVR, hvor de enten læser eller får læst højt i et stille, behageligt og afslappet miljø. Tegneserier, bøger om sport og tri-

viallitteratur udgør alle acceptabel læsning, idet de skaber en interesse for bøger hos unge mennesker. I stedet for traditionelle bograpporter burde eleverne diskutere det, de har læst på en uforpligtende mundtlig måde, da børn kan lide at fortælle om, hvad de har læst, men nødt vil skrive en rapport om det.

Mange lærere vil måske have svært ved at acceptere læsning som et tilsyneladende uforpligtende element i skolens hverdag. Vi vil så gerne udvikle og træne elevernes sprogfærdigheder. Vi kræver mere nuancerede karakteristikker end det negative: „Det er noget lort“ og det positive: „Det var kanon fedt“. Vi kræver redegørelser, analyser, fortolkninger og perspektiveringer. I denne proces risikerer vi at ødelægge elevernes glæde ved bøger og ved læsning - læsning bliver kedelig.

Noget af denne lede kan sandsynligvis undgås, hvis lærere på alle trin benyttede sig af nogle af de mange kreative muligheder, som findes for at åbne en tekst og for at gå på opdagelser i tekstens univers. Folkeskolerne gør det allerede i udstrakt grad - måske er det noget, som gymnasierne kan indføre? Hvad med at lave et akrostikon baseret på hovedpersonens navn,

som viser noget om denne person, f.eks. Macbeth:

Murderous

Ambitious

Crafty

Boastful

Evasive

Treacherous

Hateful

Eleverne skal selvfølgelig kunne argumentere for deres valg. På denne måde tilegner eleverne sig en mængde nye adjektiver og har samtidig lært at give en karakteristik - uden overhovedet at bruge dette ord.

For fremmedsproglærere har læsning yderligere fordele. Ifølge Stephen Krashen er læsning også uvurderlig i forbindelse med fremmedsprogsundervisning. Den udgør en vigtig form for *comprehensible input*.

Læsning er for sprogindlæring, hvad vægtløftning er for en bodybuilder. Læsning er et fortrinligt middel til at få øvelse i fremmedsprogets ordforråd, nuancer og grammatik - på eget niveau og i eget tempo. I USA, hvor jeg først studerede dansk, var der kun ringe lejlighed til at høre eller tale dansk. Man var henvist til bibliotekets noget begrænsede udvalg af dansksproget litteratur. Den første ro-

man, jeg således tyggede mig igennem, var Morten Korchs *De røde Heste*. Jeg kan stadig huske den sejrsmåned, jeg fik, da jeg blev færdig.

Jeg vil ikke påstå, at læsning er den eneste måde, hvorved man kan lære et fremmedsprog, eller at læsning er tilstrækkelig for at opnå kompetence - man får navnlig ikke træning i at udtale sproget. Læsning kan til og med være forbundet med visse farer! Som 20-årig boede jeg på et dansk kollegium og gik til undervisning i dansk litteraturhistorie, hvor jeg blandt andet læste Holberg. Kollegianerne var noget forbløffede, da jeg engang ved middagsbordet i fuld alvor sagde: „Det render mig i hu, at...” (jeg mente: „Jeg kom lige i tanke om at...”). I årevis efter jeg skrev speciale om Johan Ludvig Heiberg, brugte jeg glosen *fortfarende*, som Heiberg flittigt anvender i sine skrifter - indtil en venlig sjæl påpegede, at denne gløse var forældet på dansk. Disse eksempler viser, at feedback i form af rettelser er nødvendige, især med mere avancerede elever. Denne feedback kan eleverne dog ikke få gennem bøger, men kun i kommunikative situationer med andre levende mennesker. Krashen skriver f.eks. om en katolsk immigrant fra Mexico, som fik arbejde i

en israelsk restaurant i Californien. Vedkommende lærte sig flydende hebræisk på et niveau, som forledte mange israelere til at tro, at han var *native speaker* - og det blot ved, at han havde hørt sproget og deltaget i samtaler. Omgangskredsens rettelser begrænsede sig til kommentarer om ordforrådet - ingen af rettelserne gjaldt grammatikken. Idet alt input var mundtligt, kunne den mexicanske immigrant i sagens natur hverken læse eller skrive hebræisk - og hans engelsk var heller ikke alt for godt!¹

Bøger er altså ikke de eneste redskaber, vi kan bruge for at lære sprog - men de udgør et uforligneligt middel, som kan hjælpe os sprogligt samtidigt med, at vi får udvidet vores horisont.

Noter

1 <http://www.languagebooks.com/2.0/articles/whatdoesittake.html>

Stephen Krashen: "What Does it Take to Acquire Language?" *ESL Magazine*, 2000. 3(3): 22-23.

LMS

Riksföreningen för
Lärarna i Moderna Språk

Riksföreningen för Lärarna i Moderna Språk

afholder

16.-17. Marts 2002

LMS Språkdagar i Växjö

„Språk för vidgade vyer“

Følg med på hjemmesiden www.lms-riks.se